Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (dziewiąta izba)

z dnia 27 listopada 2014 r.*

Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Rynek transformatorów mocy — Decyzja stwierdzająca naruszenie art. 81 WE i art. 53 porozumienia EOG — Porozumienie w sprawie podziału rynku — Komunikat z 2002 r. w sprawie współpracy — Zwolnienie z grzywny — Uzasadnione oczekiwania — Obowiązek uzasadnienia

W sprawie T-521/09

Alstom Grid SAS, dawniej Areva T&D SAS, z siedzibą w Paryżu (Francja), reprezentowana początkowo przez adwokatów A. Schild, C. Simphal i E. Estellona, a następnie przez adwokatów J. Derenne'a, A. Müller-Rappard i M. Domecqa,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, reprezentowanej początkowo przez A. Bouqueta, N. von Lingena i K. Mojzesowicz, a następnie przez A. Bouqueta, K. Mojzesowicz i P. Van Nuffela, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

mającej za przedmiot żądanie stwierdzenia nieważności decyzji Komisji C(2009) 7601 wersja ostateczna z dnia 7 października 2009 r. dotyczącej postępowania na mocy art. 81 WE i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/39.129 – Transformatory mocy),

SĄD (dziewiąta izba)

w składzie: D. Gratsias, pełniący funkcje prezesa, O. Czúcz (sprawozdawca) i I. Labucka, sędziowie,

sekretarz: J. Plingers, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 21 maja 2014 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: francuski.

Wyrok

Okoliczności powstania sporu i zaskarżona decyzja

1 Sektor, którego dotyczy rozpatrywane antykonkurencyjne zachowanie, to sektor transformatorów mocy, autotransformatorów i dławików kompensacyjnych dla napięć począwszy od 380 kV. Transformator mocy jest ważnym komponentem elektrycznym, zmniejszającym lub zwiększającym napięcie w obwodzie elektrycznym. Transformatory mocy sprzedaje się jako osobne komponenty lub jako części składowe wolno stojących podstacji elektrycznych.

2 W okresie mającym znaczenie dla niniejszego sporu, czyli od dnia 9 czerwca 1999 r. do dnia 15 maja 2003 r., skarżąca, występująca wówczas pod nazwą Alstom T&D SA, prowadziła działalność w zakresie transformatorów mocy. Przez cały ten okres spółka wiodąca Alstom posiadała 100% kapitału Alstom France SA (nazwanej w sierpniu 1999 r. Alstom Holdings), która to spółka posiadała z kolei 100% kapitału skarżącej.

3 Po sprzedaży działalności produkcyjnej grupy Alstom w zakresie transformatorów mocy na rzecz grupy Areva skarżąca została przeniesiona w 2004 r. do kontrolowanej przez Areva SA grupy Areva, a następnie jej nazwę zmieniono na Areva T&D SA.

4 W dniach 11 i 12 maja 2004 r. Komisja Wspólnot Europejskich przeprowadziła w ramach sprawy COMP/38.899 – Rozdzielnice z izolacją gazową – kontrole, między innymi w lokalach należących do spółki Hitachi Ltd, w których zajęła kopie dokumentów.

5 W dniu 9 września 2004 r. Hitachi przedstawiła wniosek o zwolnienie z grzywny na podstawie obwieszczenia Komisji w sprawie zwolnienia z grzywien oraz zmniejszania grzywien w przypadkach karteli (Dz.U. 2002, C 45, s. 3, zwanego dalej „komunikatem o współpracy z 2002 r.") w zakresie dotyczącym rozdzielnic z izolacją gazową (zwanych dalej „RIG"). W ramach tego wniosku dostarczyła ona między innymi kopie dokumentów znalezionych przez Komisję podczas kontroli w należących do niej lokalach.

6 W dniu 22 września 2004 r. Areva przedstawiła swój pierwszy wniosek o zwolnienie z grzywny. Ten pierwszy wniosek dotyczył głównie antykonkurencyjnych praktyk obejmujących szereg państw członkowskich Unii Europejskiej (w szczególności Belgię, Niemcy, Francję, Niderlandy i Austrię). Areva wspomniała w nim również o „Aero Club", będącym zawiązanym na międzynarodowym poziomie kartelem w sektorze transformatorów mocy. W tym względzie wskazała ona w tym wniosku nazwy europejskich i japońskich przedsiębiorstw, które uczestniczyły w tym kartelu, oraz opisała sposób jego działania. Wyjaśniła ona ponadto, że w latach 1998–1999 praktyk tych zaprzestano. W dniu 7 grudnia 2005 r. Komisja odrzuciła ten pierwszy wniosek o zwolnienie z grzywny, uzasadniając to tym, że jej zdaniem nie spełnia on warunków określonych w pkt 8 lit. a) czy też b) komunikatu o współpracy z 2002 r.

7 W dniu 15 stycznia 2005 r. Areva przedstawiła drugi wniosek o zwolnienie z grzywny. Przedstawiła ona w nim głównie informacje w przedmiocie ewentualnych antykonkurencyjnych praktyk wywierających wpływ na niemiecki i francuski rynek transformatorów mocy, wskazując jednocześnie na różnice pomiędzy tym pierwszym potencjalnym kartelem a kartelem, odnośnie do którego Komisja prowadziła dochodzenie w sprawie RIG. Areva wycofała ten wniosek w dniu 21 września 2006 r.

8 W dniu 2 maja 2006 r. Areva przedstawiła trzeci wniosek o zwolnienie z grzywny, związany z kartelem, który miał dotyczyć Niemiec i Francji. Spółka ta uzupełniła dostarczone w dniu 8 września 2006 r. informacje, dostarczając ponownie danych na temat antykonkurencyjnych praktyk dotyczących Niemiec i Francji i wskazując, że praktyki te dotyczyły również innych krajów: Belgii, Niderlandów i Austrii. W tym kontekście wspomniała ona również o „gentlemen's agreement", będącym

porozumieniem mającym jej zdaniem dotyczyć europejskich rynków „zewnętrznych”, czyli tych z europejskich rynków, na których europejscy producenci nie dysponowali zakładami produkcyjnymi, takich jak Hiszpania czy Włochy. Wskazała ona wreszcie, że wykonywania tego porozumienia zaprzestano w 1997 czy też 1998 r. W dniu 10 października 2006 r. Areva wyjaśniła, że to „gentlemen's agreement” wydaje się być jedynie jednostronnym działaniem i zaprzeczyła antykonkurencyjnemu charakterowi tych praktyk. Pismem z dnia 31 października 2006 r. Komisja udzieliła Arevie warunkowego zwolnienia z grzywny w zakresie „kartelu, jaki miał zostać zawiązany w sektorze transformatorów mocy w Niemczech, Austrii, Francji i Niderlandach”.

9 W dniach 7 i 8 lutego 2007 r. Komisja przeprowadziła kontrole w lokalach spółek w Niemczech, Austrii i Francji.

10 W dniu 7 lutego 2007 r. wniosek o zwolnienie z grzywny złożyła również grupa Siemens. W dniu 15 lutego 2007 r. uzupełniła ona ten wniosek, dostarczając dowodów na istnienie ustnego porozumienia w sektorze transformatorów mocy, zwanego „gentlemen's agreement (GA)”, na mocy którego producenci europejscy nie mogli sprzedawać swych wyrobów w Japonii, a producenci japońscy nie mogli sprzedawać swych wyrobów na rynku europejskim. W dniu 6 grudnia 2007 r. Komisja udzieliła grupie Siemens warunkowego zwolnienia z grzywny w zastosowaniu pkt 8 lit. b) komunikatu o współpracy z 2002 r. ze względu na to, że była ona pierwszym przedsiębiorstwem, które dostarczyło jej dowodów umożliwiających stwierdzenie, iż doszło do naruszenia art. 81 WE w zakresie dotyczącym tego kartelu.

11 W dniu 14 marca 2007 r. Komisja wysłała do skarżącej i innych przedsiębiorstw zawierający pytania kwestionariusz. Skarżąca odpowiedziała na te pytania w dniu 27 marca 2007 r.

12 W dniu 29 marca 2007 r. odbyło się spotkanie z przedstawicielami skarżącej, na którym Komisja przedstawiła pewne dokumenty i zadała pytania w ich przedmiocie.

13 W dniu 1 czerwca 2007 r. grupa Hitachi przedstawiła kolejny wniosek o złagodzenie sankcji, uzupełniony następnie w dniu 1 sierpnia 2007 r.

14 W dniu 18 lipca 2007 r. grupa Fuji złożyła wniosek o złagodzenie sankcji dotyczący kartelu zawiązanego pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy.

15 W dniu 20 sierpnia 2007 r. Komisja poinformowała ustnie Arevę, że zamierza zaliczyć ją jedynie do członków kartelu zawiązanego pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami i nie zaliczać jej do członków karteli dotyczących pewnych państw członkowskich, w odniesieniu do których to karteli skarżąca otrzymała warunkowe zwolnienie z grzywny. Komisja powiadomiła ją ponadto o tym, że przyznane jej warunkowe zwolnienie z grzywny obejmuje jedynie kartele dotyczące pewnych rynków krajowych i nie obejmuje kartelu zawiązanego pomiędzy producentami europejskimi i japońskimi, w odniesieniu do którego Areva nie złożyła wniosku o złagodzenie sankcji.

16 W dniu 30 września 2008 r. Komisja postanowiła wszcząć przeciwko adresatom zaskarżonej decyzji postępowanie dotyczące rynku transformatorów mocy.

17 W dniu 19 listopada 2008 r. Komisja przed wysłaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów przesłała Arevie pismo, w którym przedstawiła ona w szczegółowy sposób kolejność przedstawionych przez tę spółkę wniosków o złagodzenie sankcji i przypomniała jej, że w dniu 20 sierpnia 2007 r. poinformowała ją, iż doszła do wniosku, że kartele dotyczące pewnych państw (w szczególności Niemiec) z jednej strony i kartel zawiązany pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy z drugiej strony stanowią dwa odrębne naruszenia i że zamierza ona jedynie prowadzić dochodzenie w przedmiocie kartelu, jaki miał zostać zawiązany pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy i nie zamierza prowadzić dochodzenia w przedmiocie kartelu, który miał dotyczyć Niemiec. Poinformowała ona również skarżącą o tym, że

dowody dotyczące kartelu, jaki miał zostać zawiązany pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy, nie miały znaczącej wartości dodanej, a także o tym, że nie zamierza ona przyznawać jej z tego względu obniżki grzywny na podstawie komunikatu z 2002 r.

18 W dniu 20 listopada 2008 r. wystosowane zostało pismo w sprawie przedstawienia zarzutów. Skarżąca ustosunkowała się do niego w dniu 20 stycznia 2009 r. W dniu 17 lutego 2009 r. odbyło się przesłuchanie.

19 W dniu 7 października 2009 r. Komisja przyjęła decyzję C(2009) 7601 wersja ostateczna dotyczącą postępowania na mocy art. 81 WE i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/39.129 – Transformatory mocy) (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją"), w której stwierdziła, że Alstom i skarżąca naruszyły art. 81 WE i art. 53 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (zwanego dalej „porozumieniem EOG") oraz nałożyła na Alstom grzywnę w kwocie 16,5 mln EUR; skarżąca została uznana za odpowiedzialną solidarnie za zapłatę tej grzywny do kwoty 13,53 mln EUR.

20 W decyzji tej Komisja stwierdziła, że skarżąca co najmniej od dnia 9 czerwca 1999 r. do dnia 15 maja 2003 r. uczestniczyła w „gentlemen's agreement (GA)", stanowiącym bezprawny kartel obejmujący całość Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) i będącym zawartym ustnie porozumieniem pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy mającym za przedmiot poszanowanie rynków wewnętrznych każdego z producentów i powstrzymywanie się od prowadzenia sprzedaży [na rynkach innych producentów].

21 W zakresie dotyczącym organizacji tego gentlemen's agreement Komisja przyjęła, że uczestniczące w nim przedsiębiorstwa zostały podzielone na dwie grupy: europejską i japońską, a każda grupa powinna była powołać jedno z uczestniczących w nim przedsiębiorstw na sekretarza grupy, i że przez cały okres naruszenia Siemens pełniła funkcję sekretarza grupy europejskiej, a Hitachi – grupy japońskiej. Stwierdziła ona również, że porozumienie o podziale rynku zostało uzupełnione w drodze porozumienia w przedmiocie podawania do wiadomości przetargów (projektów) z obszaru drugiej grupy, zgodnie z którym projekty te winny były zostać podane do wiadomości sekretarza drugiej grupy w celu rozdzielenia ich między jej członków.

22 Zaskarżona decyzja dotyczy rynków transformatorów mocy, które są sprzedawane indywidualnie bądź też stanowią część składową gotowych projektów, nie obejmuje natomiast transformatorów mocy sprzedawanych jako części podstacji na bazie RIG, które były już przedmiotem decyzji Komisji C(2006) 6762 wersja ostateczna z dnia 24 stycznia 2007 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 [WE] i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/F/38.899 – Rozdzielnice z izolacją gazową) (streszczenie tej decyzji zostało opublikowane w Dz.U. 2008, C 5, s. 7).

23 W zaskarżonej decyzji Komisja między innymi odróżniła to gentlemen's agreement od dwóch innych rodzajów karteli, a mianowicie po pierwsze, karteli dotyczących rynków krajowych, a zwłaszcza rynku niemieckiego, oraz po drugie, od „Aero Club", będącego międzynarodowym kartelem, który zakończył swą działalność w 1997 bądź też w 1998 r. Stwierdzone w zaskarżonej decyzji naruszenie dotyczy jedynie tego gentlemen's agreement, a nie dotyczy natomiast dwóch pozostałych rodzajów karteli.

24 W zastosowaniu komunikatu o współpracy z 2002 r. Komisja przyznała zwolnienie z grzywny spółkom Siemens AG i Siemens Aktiengesellschaft Österreich, a także obniżyła o 40% grzywnę nałożoną na spółkę Fuji Electronics Holdings Co., Ltd.

25 Skarżącej nie przyznano natomiast na tej podstawie ani zwolnienia z grzywny, ani obniżki jej kwoty. Niemniej jednak w motywie 274 zaskarżonej decyzji instytucja ta przyznała skarżącej obniżkę grzywny o 18% z tytułu skutecznej współpracy wykraczającej poza zakres zastosowania komunikatu w sprawie współpracy z 2002 r. Różnicę między kwotą grzywny nałożonej na spółkę Alstom a kwotą grzywny nałożonej na skarżącą można zatem wytłumaczyć tym, że Alstom nie przyznano obniżki grzywny.

Przebieg postępowania i żądania stron

26 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 21 grudnia 2009 r. skarżąca, występująca ze względu na zmianę jej statutu pod nazwą Areva T&D SAS, wniosła niniejszą skargę.

27 W następstwie wykupienia jej przez Alstom w styczniu 2010 r. skarżąca postanowiła zmienić firmę przedsiębiorstwa na Alstom Grid SAS.

28 Z powodu przeszkody w wykonywaniu obowiązków przez sędziego sprawozdawcę prezes Sądu przydzielił niniejszą sprawę innemu sędziemu sprawozdawcy.

29 Po zapoznaniu się ze sprawozdaniem sędziego sprawozdawcy w dniu 9 listopada 2012 r. Sąd (trzecia izba), w ramach środków organizacji postępowania w rozumieniu art. 64 jego regulaminu, postanowił zadać stronom postępowania pytania i wezwać Komisję do przedstawienia dokumentów. Strony odpowiedziały na te pytania w wyznaczonym im terminie, Komisja zaś częściowo uczyniła zadość żądaniu przedstawienia dokumentów. W dniu 7 marca 2013 r. skarżąca przedstawiła uwagi w przedmiocie dokumentów i uwag przedstawionych przez Komisję.

30 Postanowieniem prezesa trzeciej izby z dnia 9 kwietnia 2013 r. Sąd zawiesił postępowanie w niniejszej sprawie do czasu wydania przez Trybunał orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie C-231/11 P Komisja/Siemens Österreich i in.

31 Ze względu na zmianę składu izb sędzia sprawozdawca został przydzielony do dziewiątej izby, której w związku z tym przydzielono niniejszą sprawę.

32 Po ogłoszeniu przez Trybunał wyroków z dnia 10 kwietnia 2014 r. Komisja/Siemens Österreich i in. (od C-231/11 P do C-233/11 P, Zb.Orz., EU:C:2014:256) oraz Areva/Komisja (C-247/11 P i C-253/11 P, Zb.Orz., EU:C:2014:257) Sąd (dziewiąta izba) postanowił wszcząć postępowanie ustne.

33 Pismem z dnia 14 maja 2014 r. skarżąca wycofała kilka z podniesionych na poparcie swej skargi zarzutów, co zostało odnotowane przez Sąd.

34 Na rozprawie, która odbyła się w dniu 21 maja 2014 r., wysłuchano wystąpień stron oraz ich odpowiedzi na zadane przez Sąd pytania.

35 Skarżąca wnosi do Sądu o:

— stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w dotyczącym jej zakresie;

— obciążenie Komisji kosztami.

36 Komisja wnosi do Sądu o:

— oddalenie skargi;

— obciążenie skarżącej kosztami.

37 Strony nie wnoszą o zmianę kwoty grzywny nałożonej w zaskarżonej decyzji.

Co do prawa

38 Niniejsza skarga została oparta na czterech zarzutach. Jak zaś zostało przypomniane w pkt 33 powyżej, skarżąca zrezygnowała częściowo z ich podnoszenia; rezygnacja ta dotyczyła części pierwszej zarzutu pierwszego, opartej na naruszeniu obowiązku uzasadnienia w zakresie dotyczącym przekazania przez Komisję uprawnień do nakładania kar, zarzutu drugiego, opartego na naruszeniu art. 81 ust. 1 WE oraz w szczególności ustanowionych w prawie konkurencji zasad przypisywania odpowiedzialności za naruszenie, oraz zarzutu trzeciego, opartego na naruszeniu art. 81 ust. 1 WE oraz w szczególności zasad dotyczących ponoszenia odpowiedzialności solidarnej.

39 Pozostaje zatem jedynie zbadać pozostałą część zarzutu pierwszego, opartą na niewystarczającym uzasadnieniu faktu ustanowienia warunku dodatkowego w stosunku do tych ustanowionych już w komunikacie w sprawie współpracy z 2002 r., a także zarzut czwarty, oparty na naruszeniu zasad ochrony uzasadnionych oczekiwań oraz pewności prawa oraz na nieprzestrzeganiu zasad ustanowionych w tym komunikacie.

40 Zdaniem Sądu należy najpierw przeanalizować zarzut czwarty, a dopiero potem pozostałą część zarzutu pierwszego.

W przedmiocie zarzutu czwartego, opartego na nieprzestrzeganiu zasad ustanowionych w komunikacie o współpracy z 2002 r.

41 Zarzut czwarty dzieli się na dwie części, dotyczące, po pierwsze, nieprzestrzegania przez Komisję przepisów zawartych w pkt 8 lit. a), a także pkt 9 i 11 komunikatu o współpracy z 2002 r., i po drugie, naruszenia zasad ochrony uzasadnionych oczekiwań oraz pewności prawa.

W przedmiocie części pierwszej zarzutu czwartego, opartej na nieprzestrzeganiu przez Komisję przepisów zawartych w pkt 8 lit. a), a także pkt 9 i 11 komunikatu o współpracy z 2002 r.

42 Zdaniem skarżącej Komisja powinna była jej przyznać zwolnienie z grzywny w zastosowaniu przepisów zawartych w pkt 8 lit. a), a także pkt 9 i 11 komunikatu o współpracy z 2002 r. W tym względzie podnosi ona przede wszystkim, że wbrew temu, co twierdzi Komisja, spełniła ona określone w tych przepisach wymogi. Tytułem ewentualnym skarżąca podnosi, że przewidziane w tych przepisach zwolnienie z grzywny należy przyznać w sytuacji, gdy, tak jak w niniejszym przypadku, istnieje jednoznaczny i pewny związek przyczynowy pomiędzy wnioskiem o zwolnienie z grzywny i przyjęciem decyzji stwierdzającej naruszenie.

– W przedmiocie zarzutu szczegółowego dotyczącego nieprzestrzegania przepisów zawartych w pkt 8 lit. a), a także pkt 9 i 11 komunikatu o współpracy z 2002 r.

43 Skarżąca podnosi, że wbrew temu, co stwierdziła w zaskarżonej decyzji Komisja, spełniła ona warunki określone w pkt 8 lit. a), a także pkt 9 i 11 komunikatu o współpracy z 2002 r. Instytucja ta powinna była zatem przyznać jej zwolnienie z grzywny w zakresie dotyczącym jej uczestnictwa w gentlemen's agreement.

44 Na wstępie należy przypomnieć, że wydając komunikat o współpracy z 2002 r., Komisja dała podstawy do pewnych uzasadnionych oczekiwań, co zresztą sama przyznała w pkt 29 tego komunikatu. Winna ona zatem przestrzegać zawartych w tym komunikacie postanowień właśnie ze względu na uzasadnione oczekiwania, jakie mogą żywić na jego podstawie przedsiębiorstwa noszące się z zamiarem współpracy z tą instytucją. Zatem w przypadku nieprzestrzegania przez Komisję określonych w tym komunikacie

wytycznych naruszona zostaje zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań (wyroki: z dnia 18 czerwca 2008 r. Hoechst/Komisja, T-410/03, Zb.Orz., EU:T:2008:211, pkt 510; z dnia 13 czerwca 2011 r. Kone i in./Komisja, T-151/07, Zb.Orz., EU:T:2011:365, pkt 127).

45 W niniejszym przypadku skarżąca twierdzi, że wbrew temu, co stwierdziła Komisja w motywie 314 zaskarżonej decyzji, określone w pkt 8 lit. a), a także pkt 9 i 11 komunikatu o współpracy z 2002 r. warunki przyznania zwolnienia z grzywny zostały w niniejszym przypadku spełnione.

46 W zakresie dotyczącym pkt 8 lit. a) oraz pkt 9 komunikatu o współpracy z 2002 r. należy przypomnieć, że ustanowiono w nich wymóg, aby po pierwsze, dane przedsiębiorstwo jako pierwsze przedłożyło dowody, które w opinii Komisji umożliwiają podjęcie decyzji nakazującej przeprowadzenie postępowania kontrolnego w związku z zarzutem zawiązania kartelu wywierającego wpływ na Wspólnotę Europejską, oraz po drugie, Komisja w momencie podania do jej wiadomości tych dowodów nie dysponowała jeszcze dowodami wystarczającymi do przyjęcia decyzji nakazującej przeprowadzenie postępowania kontrolnego w związku z zarzutem zawiązania takiego kartelu.

47 Skarżąca twierdzi, że przedstawiła ona Komisji informacje, które umożliwiły jej przyjęcie decyzji nakazujących przeprowadzenie postępowania kontrolnego, w momencie gdy ta nie posiadała jeszcze wystarczających dowodów dotyczących sektora transformatorów mocy. Zdaniem skarżącej to dopiero dzięki podanym przez nią informacjom Komisja mogła przeprowadzić kontrole, do których doszło w lutym 2007 r.

48 Komisja kwestionuje powyższe argumenty.

49 W tym w tym względzie należy przyjąć, że Komisja otrzymała pierwszy złożony przez skarżącą wniosek w dniu 22 września 2004 r., Komisja zaś już w dniach 11 i 12 maja 2004 r., czyli przed tą datą, przeprowadziła kontrole związane ze sprawą RIG i zajęła znajdujące się w lokalach spółki Hitachi dokumenty.

50 Zdaniem skarżącej treść tych dokumentów nie umożliwiała Komisji przeprowadzenia kontroli. Jej zdaniem żaden z nich nie pozwalał na stwierdzenie czy też wykazanie istnienia kartelu, jaki miał zostać zawiązany pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy.

51 Należy zatem zbadać to, czy dokumenty zajęte przez Komisję w trakcie kontroli przeprowadzonej w lokalach należących do spółki Hitachi w dniach 11 i 12 maja 2004 r., przedstawione Sądowi na jego żądanie (zob. pkt 29 powyżej), umożliwiły tej instytucji podjęcie decyzji nakazującej przeprowadzenie postępowania kontrolnego w związku z gentlemen's agreement, czyli zawiązanym pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy kartelem mającym za przedmiot poszanowanie rynków wewnętrznych każdego z producentów i powstrzymywanie się od prowadzenia sprzedaży na rynkach innych producentów.

52 W tym kontekście należy, po pierwsze, przypomnieć, że aby móc przyjąć decyzję nakazującą przeprowadzenie postępowania kontrolnego na podstawie art. 20 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 [WE] i 82 [WE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1), Komisja winna przedstawić okoliczności faktyczne mogące uzasadniać jego przeprowadzenie (zobacz analogicznie wyrok z dnia 26 czerwca 1980 r. National Panasonic/Komisja, 136/79, Rec, EU:C:1980:169, pkt 26, 27).

53 Po drugie, należy przyjąć, że do uzasadnienia przeprowadzenia postępowania kontrolnego nie jest wymagane, aby zajęte przez Komisję dokumenty w racjonalny sposób niewątpliwie świadczyły o istnieniu stwierdzonego w zaskarżonej decyzji naruszenia. Spełnienie takiego kryterium dotyczącego standardu dowodu jest bowiem wymagane w odniesieniu do tych decyzji Komisji, w których stwierdza ona, że doszło do naruszenia, i nakłada w związku z tym grzywny. Natomiast do wydania decyzji o przeprowadzeniu kontroli w rozumieniu art. 20 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003 wystarczy, że

instytucja ta posiada informacje i poważne poszlaki pozwalające jej podejrzewać, iż doszło do naruszenia (zobacz wyrok z dnia 8 marca 2007 r. France Télécom/Komisja, T-340/04, Zb.Orz., EU:T:2007:81, pkt 53 i przytoczone w nim orzecznictwo).

54 Po trzecie, należy przypomnieć, że – w szczególności w zakresie dotyczącym niedozwolonych karteli – te różnego rodzaju poszlaki należy oceniać nie w oderwaniu od siebie, lecz jako jedną całość, ponieważ mogą one wzajemnie wzmacniać swą moc dowodową (zobacz analogicznie wyroki: z dnia 14 lipca 1972 r. Imperial Chemical Industries/Komisja, 48/69, Rec, EU:C:1972:70, pkt 68; z dnia 8 lipca 2004 r. JFE Engineering/Komisja, T-67/00, T-68/00, T-71/00 i T-78/00, Zb.Orz., EU:T:2004:221, pkt 275).

55 W niniejszym przypadku należy zatem zbadać, czy w świetle przypomnianych powyżej zasad Komisja, opierając się na treści ocenianych jako całość dokumentów zajętych przez nią w lokalach należących do spółki Hitachi, posiadała dowody wystarczające do tego, aby wydać decyzję nakazującą przeprowadzenie postępowania kontrolnego w przedmiocie antykonkurencyjnego kartelu, jaki został zawiązany pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy.

56 W zakresie dotyczącym dokumentów dostarczonych przez Komisję Sądowi w odpowiedzi na sformułowane przezeń żądanie przedstawienia dokumentów zajętych przez tę instytucję podczas kontroli przeprowadzonej w lokalach należących do spółki Hitachi w dniach 11 i 12 maja 2004 r. należy przede wszystkim przyjąć, że w dokumentach nazwanych przez Komisję „NB 2”, „NB 4”, „FP 4” i „FP 5” mowa jest o spotkaniach dotyczących „AC” i „GA”. Z dokumentów tych wynika również, że do określenia uczestniczących w tych spotkaniach przedsiębiorstw lub ich grup używano kodów [przykładowo „TA”, „TB”, „TS”, „TT” i „TX(B)”, „T2”, „T3”, „T4”, „T5” oraz „E” i „J”]. Uwzględniając, po pierwsze, to, że tych skrótowców i kodów nie używano w ramach kartelu dotyczącego RIG, i po drugie, że na podstawie stanowisk zajętych przez osoby, o których mowa w dokumencie zwanym „FP 4”, można było wyciągnąć wniosek, iż spotkania „AC” i „GA” dotyczyły transformatorów mocy, należy przyjąć, że Komisja posiadała informacje i poszlaki pozwalające jej podejrzewać, iż doszło do spotkań pomiędzy producentami transformatorów mocy.

57 Następnie należy stwierdzić, że dokumenty zajęte w lokalach należących do spółki Hitachi umożliwiły Komisji zidentyfikowanie co najmniej niektórych przedsiębiorstw i niektórych ich przedstawicieli, którzy uczestniczyli w tych spotkaniach. Po pierwsze, imiona i nazwiska osób uczestniczących w tych spotkaniach zostały wskazane w dokumencie nazwanym „FP 4”, a z pomocą innych dokumentów, takich jak ten nazwany „FPB 200”, Komisja mogła określić w odniesieniu do niektórych z tych osób przedsiębiorstwa, do których te osoby należały i które były przez nie reprezentowane na tych spotkaniach, a mianowicie grupy ABB, Alstom i VA-TECH. Jeśli chodzi o imiona i nazwiska osób, o których była mowa w dokumencie nazwanym „FP 4”, a które nie mogły zostać przypisane do żadnego z ww. przedsiębiorstw, należy przyjąć, że uwzględniając okoliczności polegające z jednej strony na tym, iż w dokumentach nazwanych „NB 6”, „NB 8” i „KC 10” mowa była o spotkaniu, które odbyło się w sali konferencyjnej zakładu należącego do jednego z uczestniczących w nim przedsiębiorstw w Norymberdze (Niemcy), i z drugiej strony – iż jeden z dużych zakładów należących do grupy Siemens znajduje się w tym właśnie mieście, Komisja posiadała informacje i poszlaki pozwalające jej podejrzewać, że przedstawiciele tej grupy uczestniczyli w tych spotkaniach. Po drugie, Komisja słusznie powołuje się na to, że zajęte przez nią w lokalach należących do spółki Hitachi dokumenty pozwoliły jej podejrzewać, że przedstawiciele spółki Siemens uczestniczyli w spotkaniach dotyczących transformatorów mocy. Po trzecie, w dokumencie nazwanym „FP 5” mowa jest o stworzeniu dwóch przedsięwzięć joint venture pomiędzy przedsiębiorstwami, które zostały oznaczone z jednej strony kodami „T2” i „T3” i z drugiej strony „T4” i „T5”. Jak zaś słusznie przyjmuje Komisja, na podstawie informacji, które w momencie przeprowadzania kontroli w lokalach należących do spółki Hitachi były już publicznie dostępne, mogła ona wyciągnąć wniosek, że chodziło o stworzenie przedsięwzięcia joint venture pomiędzy z jednej strony spółkami Fuji i Hitachi, a z drugiej strony Toshibą i jeszcze jednym japońskim przedsiębiorstwem. W szczególności zatem po zapoznaniu się z treścią tego dokumentu Komisja mogła powziąć podejrzenia co do uczestnictwa w tych spotkaniach grup Hitachi, Fuji i Toshiba.

58 Ponadto należy przyjąć, że w szczególności dokument nazwany „FP 4” zawierał informacje świadczące o antykonkurencyjnym charterze porozumienia i organizacji spotkań. Z dokumentu tego wynika bowiem, że zawarte w „GA” postanowienia winny być przestrzegane przez przedsiębiorstwa znajdujące się w „E” czy też w „J”, a corocznie miały się odbywać dwa spotkania. Dokument ten zawierał również informacje o okresie, podczas którego odbywały się te dwa spotkania. Na podstawie treści dokumentu nazwanego „KC 10” można również wyciągnąć wniosek, że na spotkania te składały się prowadzone przez ich uczestników dyskusje oraz wymiana informacji w przedmiocie projektów związanych z transformatorami mocy.

59 Tak więc dokumenty zajęte przez Komisję podczas kontroli przeprowadzanej w lokalach należących do spółki Hitachi pozwoliły jej podejrzewać, iż doszło do zawiązania antykonkurencyjnego kartelu pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy, oraz przyjąć decyzję nakazującą przeprowadzenie postępowania kontrolnego w tym względzie.

60 Żaden z podnoszonych przez skarżącą argumentów nie jest w stanie podważyć tej oceny.

61 W pierwszej kolejności należy oddalić zarzut szczegółowy dotyczący tego, że dokument nazwany „FP 7” jest nieczytelny. W tym względzie należy przede wszystkim przyjąć, że jak wynika z rozważań przedstawionych w pkt 56–58 powyżej, nawet jeśli dokument ten nie zostałby uwzględniony, to i tak Komisja posiadałaby dowody wystarczające do tego, aby podejrzewać istnienie antykonkurencyjnego kartelu pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy. Zarzut szczegółowy dotyczący tego, że dokument nazwany „FP 7” jest nieczytelny należy zatem oddalić jako bezskuteczny. Następnie należy stwierdzić, że wbrew temu, co podnosi skarżąca, nawet jeśli dokument ten jest trudny do przeczytania, to nie jest on nieczytelny, co potwierdza zresztą sama skarżąca, która przedstawia powody, dla których na podstawie treści tego dokumentu nie można stwierdzić istnienia kartelu o antykonkurencyjnym charakterze. W każdym wypadku należy przypomnieć, że treść tego dokumentu została częściowo przedstawiona w motywie 99 zaskarżonej decyzji.

62 W drugiej kolejności skarżąca podnosi, że część z dokumentów przedstawionych przez Komisję na żądanie Sądu jest datowana na dzień 1 czerwca 2007 r., a zatem nie mogą to być dokumenty zajęte przez tę instytucję podczas kontroli przeprowadzonej w lokalach należących do spółki Hitachi w dniach 11 i 12 maja 2004 r. Na rozprawie skarżąca w odpowiedzi na zadane przez Sąd pytanie wyjaśniła, że zakwestionowała ona jedynie fakt, iż dostarczone przez Komisję dokumenty były datowane na dzień 1 czerwca 2007 r., a także to, iż podczas przeprowadzonej w lokalach należących do spółki Hitachi w dniach 11 i 12 maja 2004 r. kontroli Komisja zajęła również pewne dokumenty stanowiące tłumaczenia, ale nie zakwestionowała ona natomiast tego, że inne przedstawione przez Komisję na żądanie Sądu dokumenty zostały zajęte podczas tej właśnie kontroli.

63 W tej kwestii należy zaś stwierdzić, że część z dostarczonych przez Komisję Sądowi dokumentów była rzeczywiście datowana na dzień 1 czerwca 2007 r. Jeśli chodzi jednak o dokumenty, które zostały wskazane w pkt 56–58 powyżej, należy przyjąć, że część z nich nie jest datowana na dzień 1 czerwca 2007 r., a jeśli chodzi o pozostałą część, w zakresie, w jakim data ta została wskazana w innych dokumentach, chodzi tu o dokumenty składające się z jednej strony z wersji oryginalnej sporządzonej częściowo lub w całości w języku japońskim, a z drugiej strony, z tłumaczenia tej oryginalnej wersji na język angielski. Należy zaś stwierdzić, że data 1 czerwca 2007 r. pojawia się jedynie w tłumaczeniach na język angielski.

64 Zatem podnosząc okoliczność, że data 1 czerwca 2007 r. została wskazana tylko na tłumaczeniach na język angielski, nie można zakwestionować twierdzenia, zgodnie z którym Komisja po przeprowadzonej u spółki Hitachi w dniach 11 i 12 maja 2004 r. kontroli posiadała informacje i poważne poszlaki pozwalające jej podejrzewać, iż skarżąca uczestniczyła w antykonkurencyjnym kartelu, jaki został zawiązany pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy. Tym samym niniejszy zarzut szczegółowy należy odrzucić.

65 W trzeciej kolejności należy przyjąć, że nic nie stoi na przeszkodzie temu, aby te sporządzone w języku japońskim dokumenty mogły zawierać informacje i poważne poszlaki pozwalające Komisji na przyjęcie decyzji o postępowaniu kontrolnym w rozumieniu art. 20 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003. W odpowiedzi na zadane przez Sąd na rozprawie pytanie skarżąca wyjaśniła zresztą, że nie podważa tej kwestii.

66 W czwartej kolejności skarżąca podnosi, że Komisja nie miała prawa wykorzystywać dokumentów rozpatrywanych w pkt 56–58 powyżej.

67 W tym względzie podnosi ona przede wszystkim, że zgodnie art. 20 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003 Komisja nie miała prawa wykorzystywać dokumentów zajętych podczas kontroli przeprowadzonych w lokalach należących do spółki Hitachi w dniach 11 i 12 maja 2004 r. Jej zdaniem instytucja ta powinna była ograniczyć swe poszukiwania do dziedzin wskazanych w decyzji nakazującej przeprowadzenie kontroli, a mianowicie rozdzielnic, również tych z izolacją gazową. Te rozdzielnice stanowią zaś produkty odrębne od transformatorów mocy i nie mają akcesoryjnego wobec nich charakteru.

68 Zdaniem Komisji te zarzuty szczegółowe są niedopuszczalne, gdyż zostały one podniesione zbyt późno; w każdym wypadku są one jej zdaniem bezzasadne.

69 W tym względzie należy przypomnieć, że z utrwalonego orzecznictwa niewątpliwie wynika, iż informacje zgromadzone w trakcie kontroli nie mogą być wykorzystywane w celu innym niż cele wskazane w decyzji o przeprowadzeniu postępowania kontrolnego (wyrok z dnia 17 października 1989 r. Dow Benelux/Komisja, 85/87, Rec, EU:C:1989:379, pkt 17; zobacz również podobnie wyrok z dnia 14 listopada 2012 r. Nexans France i Nexans/Komisja, T-135/09, Zb.Orz., EU:T:2012:596, pkt 64). Wymóg ten ma bowiem na celu ochronę – poza tajemnicą handlową – prawa do obrony przedsiębiorstw. Prawa te byłyby poważnie zagrożone, gdyby w ramach decyzji stwierdzającej naruszenie art. 81 WE czy też art. 82 WE Komisja mogła powołać względem przedsiębiorstw uzyskane w trakcie kontroli dowody, które nie miałyby związku z przedmiotem i celem tej kontroli (wyrok z dnia 6 września 2013 r. Deutsche Bahn i in./Komisja, T-289/11, T-290/11 i T-521/11, Zb.Orz., EU:T:2013:404, pkt 124).

70 Jak jednak zostało to już przedstawione w pkt 52–55 powyżej, przy stosowaniu pkt 9 komunikatu o współpracy z 2002 r. nie chodzi o zbadanie tego, czy Komisja dysponowała już dowodami wystarczającymi do stwierdzenia w decyzji stwierdzającej naruszenie i nakładającej grzywnę, że doszło do zawiązania bezprawnego kartelu; w ramach stosowania tego przepisu należy jedynie sprawdzić, czy instytucja ta posiadała dowody wystarczające do tego, aby wydać decyzję nakazującą przeprowadzenie postępowania kontrolnego w rozumieniu art. 20 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003.

71 Wbrew zaś temu, co twierdzi skarżąca, nawet w przypadku, gdyby dokumenty dotyczące gentlemen's agreement nie stanowiły przedmiotu decyzji nakazującej przeprowadzenie w dniach 11 i 12 maja 2004 r. postępowania kontrolnego w lokalach należących do spółki Hitachi (które to twierdzenie jest kwestionowane przez Komisję), ww. w pkt 69 powyżej orzecznictwo nie sprzeciwia się temu, by Komisja, wydając nową decyzję nakazującą przeprowadzenie postępowania kontrolnego na podstawie art. 20 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003, oparła się na treści dokumentów, o których mowa w pkt 56–58 powyżej.

72 Jak bowiem zostało już stwierdzone przez Sąd, okoliczność, że Komisja po raz pierwszy powzięła wiadomość o dokumentach świadczących o istnieniu naruszenia, które nie stanowiło przedmiotu decyzji nakazującej przeprowadzenie postępowania kontrolnego, właśnie podczas tej kontroli, nie przyznaje im tego rodzaju absolutnej ochrony, która stałaby na przeszkodzie legalnemu zażądaniu przedstawienia tych dokumentów i wykorzystania ich jako dowodu. W przeciwnym razie przy okazji kontroli w pierwszej sprawie przedsiębiorstwa byłyby zachęcane do przekazywania wszystkich dokumentów pozwalających wykazać inne naruszenie i zabezpieczyć się przed wszelkim ściganiem

w tym względzie. Takie rozwiązanie wykraczałoby ponad to, co jest konieczne w celu zachowania tajemnicy handlowej i prawa do obrony, a zatem stanowiłoby nieuzasadnioną przeszkodę w wykonywaniu przez Komisję zadania sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem reguł konkurencji na wspólnym rynku (ww. w pkt 69 wyrok Deutsche Bahn i in./Komisja, EU:T:2013:404, pkt 125–127).

73 Wbrew zatem temu, co twierdzi skarżąca, po przeprowadzeniu w dniach 11 i 12 maja 2004 r. kontroli w lokalach należących do spółki Hitachi Komisja, przyjmując decyzję nakazującą przeprowadzenie na podstawie art. 20 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003 postępowania kontrolnego w przedmiocie antykonkurencyjnego kartelu, jaki miał zostać zawiązany pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy, mogła oprzeć się na znajomości ww. w pkt 56–58 dokumentów.

74 Zarzut szczegółowy oparty na naruszeniu art. 20 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003 należy zatem oddalić, bez konieczności badania tego, czy gentlemen's agreement stanowiło przedmiot decyzji nakazującej przeprowadzenie w dniach 11 i 12 maja 2004 r. kontroli w lokalach należących do spółki Hitachi.

75 W każdym wypadku stwierdzić należy, że przeanalizowane w pkt 56–58 powyżej dokumenty zostały również przedstawione przez Hitachi w ramach złożonego przez nią w dniu 9 września 2004 r. wniosku o złagodzenie sankcji, a zatem – jeszcze przed złożeniem przez skarżącą jej wniosku o zwolnienie z grzywny. Skarżąca podnosi w tym względzie, że Hitachi wykorzystała te dokumenty jedynie w odniesieniu do prowadzonego dochodzenia w sprawie RIG. Nawet zaś przy założeniu, że Hitachi chciałaby i mogła ograniczyć zakres wykorzystania tych dokumentów, nie stałoby to na przeszkodzie przyjęciu przez Komisję decyzji o nakazaniu przeprowadzenia postępowania kontrolnego w przedmiocie antykonkurencyjnego kartelu, jaki miał zostać zawiązany pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy właśnie w oparciu o znajomość treści tych dokumentów.

76 Należy zatem oddalić zarzut szczegółowy oparty na tym, że Komisja nie miała prawa oprzeć się na tych dokumentach; nie ma przy tym potrzeby przeprowadzania analizy dopuszczalności tego zarzutu szczegółowego.

77 W piątej kolejności skarżąca podnosi, że w momencie złożenia przez nią wniosku o zwolnienie z grzywny zajmujący się tą sprawą odpowiedni zespół Komisji nie powziął jeszcze wiadomości o treści dokumentów, które zostały zajęte w należących do spółki Hitachi lokalach w dniach 11 i 12 maja 2004 r. W tym względzie podnosi ona, że nawet w przypadku gdyby w momencie złożenia przez nią wniosku o zwolnienie z grzywny Komisja dysponowała jako instytucja informacjami wystarczającymi do przyjęcia decyzji nakazującej przeprowadzenie postępowania kontrolnego w przedmiocie antykonkurencyjnego kartelu, jaki miał zostać zawiązany pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy, zajmujący się tą sprawą odpowiedni zespół Komisji nie powziąłby jeszcze jak się zdaje o nich wiadomości. Informacje te były zawarte w aktach innej sprawy, a mianowicie sprawy RIG.

78 W tym względzie, po pierwsze, należy przypomnieć, że z pkt 9 komunikatu o współpracy z 2002 r. wynika, iż zwolnienie z grzywny w zastosowaniu pkt 8 lit. a) oraz pkt 11 tego komunikatu może zostać przyznane jedynie wówczas, gdy to „Komisja" nie posiadała jeszcze dowodów wystarczających do podjęcia decyzji nakazującej przeprowadzenie postępowania kontrolnego. W pkt 9 tego komunikatu nie ma zatem mowy o powzięciu wiadomości przez ewentualny zespół zajmujący się daną sprawą, a tylko – o powzięciu wiadomości przez Komisję jako instytucję. Należy zatem stwierdzić, że w niniejszym przypadku Komisja nie przekroczyła ograniczeń wynikających z brzmienia pkt 9 komunikatu o współpracy z 2002 r.

79 Po drugie, należy przyjąć, że podejście, zgodnie z którym mającym decydujące znaczenie kryterium jest poziom znajomości sprawy, jaki mogą wykazać członkowie ewentualnego zespołu zajmującego się nią w momencie złożenia wniosku o zwolnienie z grzywny, nie byłoby bynajmniej zgodne z duchem komunikatu o współpracy z 2002 r. oraz z realizowanymi przez niego celami.

80 Przyjęcie takiego podejścia skutkowałoby bowiem tym, że przewidziane w jego pkt 8 lit. a) oraz pkt 9 i 11 zwolnienie winno być przyznane nawet wówczas, gdyby okazało się, iż w momencie złożenia do niej wniosku o zwolnienie z grzywny Komisja dysponowała już informacjami i poszlakami pozwalającymi już jej na przyjęcie decyzji nakazującej przeprowadzenie postępowania kontrolnego w przedmiocie kartelu, którego zawiązanie podejrzewała.

81 W tym względzie zaś należy przypomnieć, że celem realizowanego przez Komisję programu łagodzenia sankcji nie jest danie przedsiębiorstwom, które uczestniczą w tajnych porozumieniach, możliwości uniknięcia konsekwencji finansowych ponoszonej przez nie odpowiedzialności, lecz – ułatwienie wykrywania takich praktyk, a następnie, w toku postępowania administracyjnego, wsparcie Komisji w wysiłkach zmierzających do odtworzenia, tak dalece jak jest to możliwe, istotnych dla danej sprawy okoliczności faktycznych. Wobec tego korzyści, jakie mogą uzyskać przedsiębiorstwa uczestniczące w takich praktykach, nie mogą przekraczać poziomu, który jest konieczny do zapewnienia pełnej skuteczności programu łagodzenia sankcji oraz prowadzonego przez Komisję postępowania administracyjnego.

82 Zwolnienie z grzywny może zatem zostać uzasadnione jedynie wartością współpracy ze strony zwracającego się o to zwolnienie przedsiębiorstwa. Jak bowiem słusznie przyjęła Komisja w pkt 6 komunikatu o współpracy z 2002 r., współpraca przedsiębiorstwa, które powiadamia o istnieniu bezprawnego kartelu, stanowi samoistną wartość mogącą uzasadniać zwolnienie z grzywny. Nie ma natomiast takiej wartości współpraca ze strony przedsiębiorstwa mająca na celu jedynie poinformowanie o bezprawnym kartelu, którego istnienie instytucja ta mogła już podejrzewać na podstawie posiadanych przez nią informacji i poszlak. Przeciwnie, jak wynika z pkt 8 lit. b) tego komunikatu, w takim przypadku zwolnienie z grzywny może być uzasadnione jedynie wówczas, gdy dane przedsiębiorstwo nie ogranicza się do poinformowania o istnieniu kartelu, lecz również dostarcza dowodów pozwalających na stwierdzenie tego istnienia w decyzji stwierdzającej naruszenie art. 81 WE.

83 Należy zatem odrzucić zarzut szczegółowy dotyczący braku powzięcia wiadomości o istnieniu gentlemen's agreement przez zajmujący się sprawą ewentualny zespół Komisji.

84 W szóstej kolejności skarżąca podnosi, że informacje, na których mogła się oprzeć Komisja, znajdowały się w aktach sprawy RIG. W tym względzie należy przypomnieć przede wszystkim, że jak zostało to przedstawione w pkt 70–73 powyżej, nawet w przypadku gdyby decyzja nakazująca przeprowadzenie w dniach 11 i 12 maja 2004 r. kontroli w lokalach należących do spółki Hitachi nie obejmowała gentlemen's agreement, w żaden sposób nie stałoby to na przeszkodzie temu, aby wydając nową decyzji nakazującą przeprowadzenie kontroli, Komisja oparła się na tych właśnie dokumentach. Następnie, jak wynika z pkt 78–79 powyżej, kwestia tego, w aktach jakiej sprawy znajdowały się te informacje, jest pozbawiona znaczenia dla potrzeb zastosowania pkt 9 komunikatu o współpracy z 2002 r.

85 W siódmej kolejności skarżąca podnosi, że poszlaki przemawiają za tym, iż w momencie złożenia przez nią wniosku o zwolnienie z grzywny Komisja nie dysponowała jeszcze wystarczająco poważnymi dowodami. Po pierwsze, instytucja ta przeprowadziła kontrole w sektorze transformatorów mocy dopiero w styczniu 2007 r., kontrole te miały zatem miejsce dopiero trzy lata po przeprowadzeniu kontroli w sprawie RIG i dopiero po podaniu do wiadomości Komisji przez skarżącą, w ramach stałej współpracy z jej strony, informacji dotyczących sektora transformatorów mocy. Po drugie, w okresie, jaki upłynął od przeprowadzenia kontroli dotyczących AIG do przeprowadzenia kontroli dotyczących transformatorów mocy, tylko jedno przedsiębiorstwo, a mianowicie ABB, złożyło wnioski o zwolnienie z grzywny. Wnioski te, które nie zostały zresztą uwzględnione przez Komisję, zostały zaś złożone już po dniu 22 grudnia 2004 r., czyli po przedstawieniu przez nią pierwszego wniosku o zwolnienie z grzywny. Po trzecie, pomimo tego, że Hitachi złożyła wniosek o złagodzenie sankcji, Komisja nie zwróciła się o przetłumaczenie przedmiotowych dokumentów z języka japońskiego na angielski celem zrozumienia ich znaczenia; nie skontaktowała się też z grupą Hitachi celem zażądania wyjaśnień dotyczących dokładnego znaczenia przedmiotowych dokumentów czy też dodatkowych dowodów

z dokumentów ani też nie zwróciła się do tej spółki o złożenie innych ustnych oświadczeń czy też przedstawienie dodatkowych dowodów z dokumentów. Po czwarte, w dniu 6 grudnia 2007 r. Komisja odrzuciła złożony przez grupę Hitachi w dniu 1 czerwca 2007 r. wniosek o złagodzenie sankcji.

86 Odnośnie do tych argumentów wystarczy stwierdzić, że jak wynika z pkt 56–58 powyżej, Komisja posiadała już informacje i poważne poszlaki pozwalające jej podejrzewać istnienie antykonkurencyjnego kartelu zawiązanego pomiędzy europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy i nie można zakwestionować tego stwierdzenia za pomocą żadnego z przedstawionych przez skarżącą argumentów. Ten zarzut należy zatem również oddalić.

87 Należy zatem przyjąć, że za pomocą żadnego z przedstawionych przez skarżącą argumentów nie można zakwestionować poczynionego przez Komisję stwierdzenia, zgodnie z którym nie został spełniony warunek określony w pkt 9 komunikatu o współpracy z 2002 r. Należy zatem oddalić niniejszy zarzut szczegółowy w zakresie, w jakim odnosi się on do nieprzestrzegania przepisu zawartego w pkt 9 komunikatu o współpracy z 2002 r.

88 Należy również odrzucić argumenty dotyczące nieprzestrzegania przepisów zawartych w pkt 8 lit. a) oraz w pkt 11 komunikatu o współpracy z 2002 r. Zwolnienie z grzywny w zastosowaniu pkt 8 lit. a) oraz pkt 9 i 11 komunikatu o współpracy z 2002 r. może zostać przyznane jedynie wówczas, gdy zostaną kumulatywnie spełnione określone w tych przepisach warunki. Ze względu na to zaś, że warunek określony w pkt 9 tego komunikatu nie został spełniony, argumenty dotyczące innych warunków należy oddalić jako nieistotne dla sprawy.

89 Należy zatem odrzucić w całości zarzut szczegółowy dotyczący nieprzestrzegania przepisów zawartych w pkt 8 lit. a) oraz w pkt 9 i 11 komunikatu o współpracy z 2002 r.

– W przedmiocie zarzutu szczegółowego dotyczącego istnienia związku przyczynowego

90 Tytułem ewentualnym skarżąca podnosi, że Komisja powinna była przyznać jej zwolnienie z grzywny na podstawie pkt 8 lit. a) oraz pkt 9 i 11 komunikatu o współpracy z 2002 r. ze względu na istnienie jednoznacznego i pewnego związku przyczynowego pomiędzy złożonym przez nią wnioskiem o zwolnienie z grzywny, kontrolami przeprowadzonymi przez Komisję w dniach 7 i 8 lutego 2007 r., wnioskiem o zwolnienie z grzywny złożonym przez grupę Siemens w dniach 7, 12 i 15 lutego 2007 r., analogicznym wnioskiem złożonym przez grupę Fuji w dniu 18 lipca 2007 r. oraz przyjęciem zaskarżonej decyzji.

91 W tym względzie przede wszystkim wystarczy stwierdzić, że z pkt 8–11 komunikatu o współpracy z 2002 r. jasno wynika, iż w przypadku gdy Komisja posiada już informacje i poważne poszlaki mogące uzasadniać przyjęcie przez nią decyzji o kontroli, dane przedsiębiorstwo może uzyskać zwolnienie z grzywny jedynie wówczas, gdy przedłoży dowody, które umożliwiają tej instytucji stwierdzenie naruszenia art. 81 WE.

92 Następnie należy podkreślić, że prawdopodobieństwo wystąpienia efektu kuli śniegowej, polegającego na tym, iż złożony przez jedno przedsiębiorstwo wniosek o zwolnienie z grzywny dotyczący kartelu pociągnie za sobą przyjęcie przez Komisję środków dochodzeniowych, co z kolei pociągnie za sobą złożenie przez inne przedsiębiorstwa wniosków o zwolnienie z grzywny odnoszących się do tego samego sektora, lecz dotyczących bezprawnych karteli innych niż te wskazane w początkowym wniosku o zwolnienie z grzywny, stanowi nieodłączny element logiki realizowanego przez Komisję programu łagodzenia sankcji. W jego ramach przedsiębiorstwa pragnące współpracować z Komisją są zachęcane do tego, by nie ograniczać się do wybiórczej współpracy dotyczącej jednego tylko kartelu, lecz współpracować z tą instytucją w pełni w zakresie dotyczącym wszystkich znanych tym przedsiębiorstwom karteli.

93 Nawet zaś więc przy założeniu, że ustalone zostanie istnienie związku przyczynowego pomiędzy złożonym przez skarżącą wnioskiem o zwolnienie z grzywny a przyjęciem zaskarżonej decyzji, nie wystarczy to do przyznania skarżącej zwolnienia z grzywny w zastosowaniu komunikatu o współpracy z 2002 r.

94 Należy zatem oddalić niniejszy zarzut szczegółowy i, co za tym idzie, całość tej części zarzutu czwartego, która dotyczy nieprzestrzegania przepisów zawartych w pkt 8 lit. a) oraz w pkt 9 i 11 komunikatu o współpracy z 2002 r.

W przedmiocie części drugiej zarzutu czwartego

95 Część druga zarzutu czwartego została oparta, po pierwsze, na naruszeniu zasady uzasadnionych oczekiwań, oraz po drugie, na naruszeniu zasady pewności prawa wynikającym z nieprzestrzegania przepisów zawartych w pkt 23 lit. b) komunikatu o współpracy z 2002 r.

– W przedmiocie zarzutu szczegółowego opartego na naruszeniu zasady uzasadnionych oczekiwań

96 Skarżąca podnosi, że Komisja naruszyła zasadę uzasadnionych oczekiwań. Jej zdaniem zachowanie tej instytucji przez większą część postępowania administracyjnego pozwoliło jej w uprawniony sposób sądzić, że jeśli będzie ona nadal z nią współpracować, zostanie objęta zwolnieniem z grzywny. W tym względzie skarżąca powołuje się na pismo Komisji z dnia 31 października 2006 r., a także na okoliczności polegające na tym, że po pierwsze, w dniach 7 i 8 lutego 2007 r. Komisja nie przeprowadziła kontroli w należących do niej lokalach, oraz po drugie, wysłany przez tę instytucję w dniu 14 marca 2007 r. kwestionariusz został do niej skierowany jedynie tytułem informacji. Traktując ją zatem inaczej niż pozostałe przedsiębiorstwa Komisja spowodowała powstanie po jej stronie uzasadnionych nadziei co do faktu, iż zostanie ona objęta zwolnieniem z grzywny.

97 Komisja kwestionuje te argumenty.

98 Jak zostało to przedstawione w pkt 44 powyżej, komunikat o współpracy z 2002 r. może spowodować powstanie uzasadnionych oczekiwań po stronie przedsiębiorstw chcących współpracować z Komisją. Należy zatem zbadać, czy powołane przez skarżącą okoliczności były wystarczające, aby spowodować powstanie po jej stronie uzasadnionego oczekiwania co do zwolnienia z grzywny w odniesieniu do jej udziału w gentlemen's agreement.

99 W tym względzie skarżąca, po pierwsze, powołuje się na pismo Komisji z dnia 31 października 2006 r. W piśmie tym instytucja ta ograniczyła się do przyznania jej warunkowego zwolnienia z grzywny w zakresie „kartelu w sektorze transformatorów mocy, który miała obejmować Niemcy, Austrię, Francję i Niderlandy". Natomiast w zaskarżonej decyzji Komisja ukarała skarżącą za jej udział w gentlemen's agreement, a zatem – za jej udział w kartelu zawiązanym między europejskimi i japońskimi producentami transformatorów mocy w przedmiocie poszanowania rynków wewnętrznych każdego z producentów i wzajemne powstrzymywanie się od prowadzenia na nich sprzedaży.

100 W zakresie dotyczącym stosunku pomiędzy z jednej strony gentlemen's agreement, a z drugiej strony kartelami dotyczącymi rynków krajowych, w odniesieniu do których skarżącej zostało przyznane warunkowe zwolnienie, należy stwierdzić, że w motywach 155–161 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, iż stanowią one dwa odrębne naruszenia. Należy zaś stwierdzić, że skarżąca nie podniosła przed Sądem żadnego argumentu mającego na celu zakwestionowanie właśnie tego dokonanego przez Komisję rozróżnienia. W tym względzie skarżąca ponownie podnosi istnienie związku przyczynowego pomiędzy złożonym przez nią wnioskiem o zwolnienie z grzywny, kontrolami, które nakazała przeprowadzić Komisja, przedstawionymi przez grupy Siemens i Fuji wnioskami o złagodzenie sankcji

i przyjęciem zaskarżonej decyzji. Należy jednak stwierdzić, że podnosząc ten argument, który został już odrzucony w pkt 91 powyżej, nie można zakwestionować dokonanego przez Komisję rozróżnienia tych karteli.

101 Tak więc wysłane przez Komisję w dniu 31 października 2006 r. pismo, w którym przyznano skarżącej warunkowe zwolnienie z grzywny w odniesieniu do karteli dotyczących rynków krajowych, nie może spowodować powstania po jej stronie uzasadnionych oczekiwań odnośnie do przyznania zwolnienia z grzywny w zakresie dotyczącym jej udziału w gentlemen's agreement, które to porozumienie stanowiło odrębny kartel.

102 Po drugie, skarżąca podnosi, że w dniach 7 i 8 lutego 2007 r. Komisja nie przeprowadziła kontroli w należących do niej lokalach, choć przeprowadziła takie kontrole w lokalach należących do innych przedsiębiorstw.

103 W tym względzie należy przede wszystkim przypomnieć, że Komisja ma w każdej sprawie prawo dokonać wyboru spośród będących do jej dyspozycji środków dochodzeniowych, które wydają się jej najwłaściwsze do osiągnięcia celu polegającego na uzyskaniu informacji od przedsiębiorstw uczestniczących jej zdaniem w kartelu, którego zawiązanie instytucja ta podejrzewa; posiada ona w tym względzie szeroki zakres swobodnego uznania.

104 Następnie, odnośnie do zarzutu szczegółowego dotyczącego różnego sposobu potraktowania skarżącej i innych przedsiębiorstw, należy stwierdzić, że przeprowadzone w dniach 7 i 8 lutego 2007 r. kontrole niewątpliwie dotyczyły karteli mających za przedmiot transformatory mocy będących jednocześnie kartelami dotyczącymi rynków krajowych. Skoro zaś chodziło tutaj o kontrole związane z kartelami, w odniesieniu do których skarżąca już współpracowała z Komisją, nie można jej zarzucać, że nie przeprowadziła ona kontroli w lokalach należących do skarżącej.

105 Ponadto należy przyjąć, że wbrew temu, co podnosi skarżąca, fakt, iż przyznano jej warunkowe zwolnienie z grzywny odnośnie do jej udziału w kartelach dotyczących rynków krajowych, nie może sam w sobie skutkować przyznaniem jej zwolnienia z ponoszenia kary za wszelkie inne naruszenia, jakie mogłyby zostać następnie stwierdzone w sektorze transformatorów mocy. Jak bowiem zostało stwierdzone w pkt 92 powyżej, prawdopodobieństwo wystąpienia efektu kuli śniegowej stanowi nieodłączny element logiki realizowanego przez Komisję programu łagodzenia sankcji. To, że skarżąca współpracowała z tą instytucją w zakresie dotyczącym kartelu wywierającego wpływ na sektor transformatorów mocy, nie powinno zatem pociągnąć za sobą powstania po jej stronie uzasadnionych oczekiwań, iż zostanie jej przyznane zwolnienie z grzywien odnośnie do wszystkich innych karteli dotyczących tego sektora.

106 Zarzut szczegółowy dotyczący nieprzeprowadzenia kontroli w lokalach należących do skarżącej należy zatem odrzucić.

107 Po trzecie, wbrew temu, co twierdzi skarżąca, na podstawie przedstawionych przez nią Sądowi dokumentów nie można wyciągnąć wniosku, że wysłany przez Komisję w dniu 14 marca 2007 r. kwestionariusz został do niej skierowany jedynie tytułem informacji. Przeciwnie, z dokumentów tych wynika, że kwestionariusz ten zawierał pytania skierowane bezpośrednio do Arevy.

108 Po czwarte, w każdym wypadku należy przyjąć, że w szczególności z motywu 315 zaskarżonej decyzji wynika, iż Komisja regularnie informowała skarżącą o jej sytuacji w zakresie dotyczącym zwolnienia z grzywny, a skarżąca nie przedstawiła żadnego argumentu mającego zakwestionować to stwierdzenie.

109 W związku z powyższym zarzut szczegółowy dotyczący naruszenia zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań należy oddalić.

– W przedmiocie zarzutu szczegółowego opartego na naruszeniu pkt 23 lit. b) akapit trzeci komunikatu o współpracy z 2002 r. oraz naruszenia zasady pewności prawa

110 Skarżąca podnosi, że Komisja nie przestrzegała przepisu zawartego w pkt 23 lit. b) akapit trzeci komunikatu o współpracy z 2002 r., naruszając w ten sposób zasadę pewności prawa. W tym przepisie instytucja ta zobowiązała się do niewykorzystywania przeciwko danemu przedsiębiorstwu informacji dostarczonych przez nie w ramach wniosku o złagodzenie sankcji. W niniejszym przypadku zaś skarżąca zdecydowała się dostarczyć Komisji informacji o antykonkurencyjnych praktykach w sektorze transformatorów mocy właśnie dlatego, że miała ona świadomość, iż jest objęta tą właśnie gwarancją.

111 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z pkt 23 lit. b) akapit trzeci komunikatu o współpracy z 2002 r. jeżeli przedsiębiorstwo przedstawi dowody odnoszące się do stanu faktycznego uprzednio nieznane [..] Komisji, mające bezpośredni wpływ na [ustalenie wagi] lub czas[u] trwania domniemanego kartelu, Komisja nie uwzględni tych elementów przy ustalaniu grzywien nakładanych na przedsiębiorstwo, które dostarczyło te dowody".

112 Ten pkt 23 lit. b) akapit trzeci komunikatu o współpracy z 2002 r. dotyczy szczególnej sytuacji, w której dane przedsiębiorstwo nie korzysta ze zwolnienia z grzywny, a jedynie – z jej obniżki. W przypadku dostarczenia przez takie przedsiębiorstwo dodatkowych dowodów dotyczących kartelu istnieje bowiem prawdopodobieństwo, że ujawni ono czynniki mogące świadczyć o wadze czy też okresie trwania naruszenia, które może zostać stwierdzone przez Komisję, co z kolei może pociągnąć za sobą zwiększenie wymiaru kar nakładanych za uczestnictwo w tym kartelu. Aby zachęcić do pełnej współpracy wszystkie przedsiębiorstwa, w tym nawet te, którym nie można przyznać zwolnienia z grzywny, w pkt 23 lit. b) akapit trzeci komunikatu o współpracy z 2002 r. przewidziane zostało „częściowe zwolnienie z grzywny" z tytułu dostarczenia tych dowodów.

113 W niniejszym przypadku zaś skarżąca w żaden sposób nie wyjaśniła, na czym miało polegać dostarczenie przez nią w odniesieniu do gentlemen's agreement dowodów na okoliczności faktyczne o których Komisja uprzednio nie wiedziała, a które bezpośrednio świadczyły o wadze czy też okresie trwania domniemanego kartelu.

114 W zakresie, w jakim skarżąca, powołując się na pkt 23 lit. b) akapit trzeci komunikatu o współpracy z 2002 r., zmierza ponownie do podniesienia, że pomiędzy złożonym przez nią wnioskiem o zwolnienie z grzywny, nakazanymi przez Komisję kontrolami w dniach 7 i 8 lutego 2007 r., wnioskiem o zwolnienie z grzywny złożonym przez grupę Siemens w dniach 7, 12 i 15 lutego 2007 r., analogicznym wnioskiem złożonym przez grupę Fuji w dniu 18 lipca 2007 r. oraz przyjęciem zaskarżonej decyzji istniał związek przyczynowy, wystarczy przyjąć, iż celem tego przepisu komunikatu o współpracy z 2002 r. nie jest bynajmniej uwzględnienie tego związku przyczynowego. Przeciwnie, jak zostało wyjaśnione w pkt 92powyżej, prawdopodobieństwo wystąpienia wskutek złożenia wniosku o zwolnienie z grzywny efektu kuli śniegowej stanowi nieodłączny element logiki systemu przewidzianego w komunikacie o współpracy z 2002 r.

115 Wynika z tego, że należy również odrzucić zarzut szczegółowy oparty na naruszeniu pkt 23 lit. b) akapit trzeci komunikatu o współpracy z 2002 r. oraz naruszeniu zasady pewności prawa.

116 Należy zatem odrzucić część drugą zarzutu czwartego oraz, co za tym idzie – zarzut czwarty w całości.

W przedmiocie części drugiej zarzutu pierwszego, opartej na naruszeniu obowiązku uzasadnienia

117 Pozostała część zarzutu pierwszego oparta jest na naruszeniu obowiązku uzasadnienia. Skarżąca podnosi, że Komisja nie uzasadniła w wystarczający sposób swego podejścia polegającego na przyjęciu dodatkowego – w stosunku do tych określonych w pkt 8 lit. a) oraz pkt 9 i 11 komunikatu w sprawie współpracy z 2002 r. – warunku, którego spełnienie było konieczne do tego, aby móc skorzystać ze zwolnienia z grzywny.

118 W tym względzie należy przypomnieć, że na podstawie art. 253 WE Komisja ma obowiązek przedstawienia elementów faktycznych i prawnych, od których zależy prawne uzasadnienie decyzji oraz względów, jakie doprowadziły do jej wydania; nie ma natomiast obowiązku omawiania wszystkich okoliczności faktycznych i prawnych, które zostały podniesione w trakcie postępowania administracyjnego (wyrok z dnia 11 lipca 1985 r. Remia i in./Komisja, 42/84, Rec, EU:C:1985:327, pkt 26).

119 Na gruncie tego art. 253 WE Komisja ma co najwyżej obowiązek ustosunkowania się w szczególny sposób do mających zasadnicze znaczenie twierdzeń podniesionych przez skarżące w trakcie postępowania administracyjnego (wyrok z dnia 30 września 2003 r. Atlantic Container Line i in./Komisja, T-191/98 i od T-212/98 do T-214/98, Rec, EU:T:2003:245, pkt 575).

120 Obowiązek uzasadnienia indywidualnej decyzji ma na celu – poza umożliwieniem przeprowadzenia kontroli sądowej – udzielenie zainteresowanemu wskazówek wystarczających do ustalenia, czy decyzja jest ewentualnie dotknięta wadą pozwalającą na zakwestionowanie jej ważności (wyroki: z dnia 2 października 2003 r. Corus UK/Komisja, C-199/99 P, Rec, EU:C:2003:531, pkt 145; z dnia 28 czerwca 2005 r. Dansk Rørindustri i in./Komisja, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, Rec, EU:C:2005:408, pkt 462).

121 W niniejszym przypadku należy przede wszystkim podkreślić, że niniejsza część zarzutu pierwszego została oparta na błędnym założeniu. Wbrew temu, co twierdzi skarżąca, Komisja nie przyjęła warunku, który byłby dodatkowy w stosunku do tych określonych w pkt 8 lit. a) oraz pkt 9 i 11 komunikatu w sprawie współpracy z 2002 r. Z pkt 9 tego komunikatu wynika bowiem wyraźnie, że Komisja nie przyznaje zwolnienia z grzywny w odniesieniu do kartelu, którego zawiązanie podejrzewa, w sytuacji gdy w momencie złożenia wniosku o zwolnienie z grzywny instytucja ta posiada dowody wystarczające do podjęcia decyzji nakazującej przeprowadzenie postępowania kontrolnego.

122 Następnie należy stwierdzić, że w motywach 312–322 oraz 269–274 zaskarżonej decyzji Komisja przedstawiła w wystarczająco wyczerpujący sposób powody, dla których postanowiła nie przyznawać zwolnienia z grzywny w zakresie dotyczącym gentlemen's agreement. Z przedstawionych przez skarżącą przed Sądem argumentów wynika zresztą, że miała ona okazję w pełni zrozumieć powody, dla których Komisja nie przyznała jej zwolnienia z grzywny w zakresie dotyczącym gentlemen's agreement, i co za tym idzie, miała możliwość podważyć ważność podjętej przez tę instytucję decyzji.

123 Należy zatem odrzucić pozostałą część zarzutu pierwszego.

124 Ponieważ żaden z podniesionych przez skarżącą zarzutów nie został uwzględniony, skargę należy oddalić w całości.

W przedmiocie kosztów

125 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu postępowania kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ skarżąca przegrała sprawę, a Komisja wniosła o obciążenie jej kosztami, należy obciążyć ją kosztami związanymi z postępowaniem.

Z powyższych względów

SĄD (dziewiąta izba)

orzeka, co następuje:

1) Skarga zostaje oddalona.

2) Alstom Grid SAS zostaje obciążona kosztami.

Gratsias Czúcz Labucka

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 27 listopada 2014 r.

Podpisy